

Motion till riksdagen 2005/06:Bo227

av **Mikaela Valtersson (mp)**

Ekoparken

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en utredning om Ekoparken vad gäller t.ex. gränser och buffertzoner.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av ett moratorium för nya bebyggelseplaner i Ekoparken.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en analys av hoten mot Ekoparken.
4. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag på stärkt skydd för Ekoparken.

Motivering

I Sveriges huvudstad Stockholm finns världens första nationalstadspark, Ekoparken. Begreppet står för att man med ett ekologiskt synsätt ska bidra till en uthållig utveckling i Stockholm och samtidigt bevara en kunglig grön lunga med en mix av natur och kultur.

Ekoparken har en unik blandning av natur och kultur. Ekoparken utgör en ekologiskt viktig spridningskorridor för ett stort antal växter och djur. Av Upplands djur och växter lever ca 3/4 i Ekoparken. Bland däggdjuren kan nämnas rävm, grävling, mård, mink och rådjur. Ett hundratal fågelarter häckar i området liksom åtta av Upplands elva fladdermusarter. Norra Europas största bestånd av grova ekar finns här.

Ekoparken har också ett stort och varierat utbud av vackra hus och byggnader. Många av dessa är av högt arkitektoniskt värde och flera hundra skyddas som byggnadsminnen.

Ekoparken är ett viktigt rekreations- och friluftsområde för storstadens invånare. En grön oas som är Stockholms och Sveriges mest besökta grönområde. Ca 15 miljoner människor besöker årligen Ekoparken. Med en mångfald

Fel! Okänt namn på

av sevärdheter är också Ekoparken viktig som turistmål. Tätortsnära rekreationsområden är en enorm resurs för människor och deras välbefinnande.

Hoten mot parken

Ekoparken är ständigt utsatt för hot från den expanderande staden. Den gröna parkmarken minskar med små och stora steg. Det är viktigt att Ekoparkens natur- och kulturvärden värnas och vårdas men också utvecklas.

Det finns en särskild lagstiftning för Ekoparken i miljöbalken 4 kap. 7 §:

”Området Ulriksdal–Haga–Brunnsviken–Djurgården är en nationalstadspark. Inom en nationalstadspark får ny bebyggelse och nya anläggningar komma till stånd och andra åtgärder vidtas endast om det kan ske utan intrång i parklandskap eller naturmiljö och utan att det historiska landskapets natur- och kulturvärden i övrigt skadas.”

Lagen har ökat skyddet för området, men hela tiden sker dock intrång i parken och nya planer på bebyggelse som inkräktar på grönyttorna. Konfliktsituationer uppstår mellan naturvård, kulturvård och friluftsentressen och planer på exploatering. Trots att lagen ska skydda för ny bebyggelse i de fall den gör intrång i parklandskap eller naturmiljö sker det intrång gång på gång. Lagen verkar alltför lätt att förbigå. Det finns ett stort exploateringstryck på marken i nationalstadsparken. Det blir små steg i taget som tas och som inkräktar på parken. Det finns flera exempel på det, äldreboendet vid Katrumpstullen mitt emot Bellevue, kontorskomplexet längs med E 4:an mitt emot Brunnsviken samt Säpos nya byggnad på polishögskolan vid Sörentorp i norra änden av parken. Det finns ytterligare planer på studentbostäder vid Stora Lappkärrsberget, exploatering vid Husarviken och bostadsplaner vid Värtavägen.

Lagen kan uppenbarligen tolkas på olika sätt och kommunerna tolkar den ofta till Ekoparkens nackdel. Det har då visat sig svårt att hävda och få gehör för natur- och kulturintressena.

Stärk skyddet

Med alla hoten som ovan beskrivits mot parken är det viktigt att nationalstadsparkens skyddande lagstiftning stärks, följs upp och efterlevs. Detta behöver analyseras och utredas ytterligare och regeringen bör lägga fram förslag på stärkt skydd.

Det är viktigt att arbetet med naturreservat drivs fram i enlighet med tidsplanen. Det är emellertid ofta ett problem med att få till stånd reservatsbildningar i den omfattning som skulle krävas. Det finns svårigheter med att bilda kommunala reservat på statlig mark som behöver ses över. Det finns ingen övergripande skötselplan för parken.

Fel! Okänt namn på

Regeringen har gett länsstyrelsen i uppdrag att göra en översyn och föreslå åtgärder som kan utveckla parken och höja ambitionsnivån. Det är ett viktigt steg. Det stora problemet är dock att under tiden det utreds och funderas så fortsätter exploateringen och planerna på ny bebyggelse i parken. Därför behövs ett moratorium för alla nya planer tills översynen och aktuella utredningar är klara.

Trots att det finns samverkansorgan mellan kommuner och länsstyrelse har man idag 10 år efter instiftandet fortfarande inte fått klart med nationalstadsparkens exakta gränser. Det behövs en definition av de exakta gränserna och en plan för de zoner runt om parkens gränser. De bör ses som viktiga buffertzoner. Det är problem då bebyggelse kryper alldeles intill parkens gränser och påverkar naturlivet i parken.

Försvagning av den offentliga natur- och kulturvården

Sedan den nya plan- och bygglagen (PBL) kom 1987 så har en betydande decentralisering skett av den svenska samhällsplaneringen och kommunerna har fått s k. planmonopol. De statliga instanserna har fått en kontrollfunktion. Det som nu visar sig är att den offentliga natur- och kulturmiljövården kraftigt försvagats sedan 1987.

Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet och Boverket har snabbt funnit sig i en ganska passiv informationsroll tillika med många länsstyrelser. Länsstyrelserna i expansiva regioner har ofta blivit mycket aktiva i att driva på exploateringar, men mycket svaga när det gäller att trygga områden undan exploatering, även riksintressen. Detta gäller särskilt Stockholms länsstyrelse. Typexemplet är naturreservatet kring Igelbäcken där reservatsärendet pågått i över 15 år medan exploateringarna kring Igelbäcken gått rekordsnabbt utan erinringar från samma länsstyrelse.

Denna konfliktsituation som ofta uppstår mellan exploateringsinriktade intressen och natur- och kulturvårdande intressen är mycket olycklig. Detta leder till att en orimligt stor börda läggs på ideella föreningar och andra enskilda för att hävda saker som riksintressen, allmänna intressen som rör grönområden, strandskydd, buller, PBL:s demokratiregler m.m.

Som det nu är har statsmakten systematiskt byggt upp ett system för natur- och kulturvården som ska se bra ut på papperet men som i verkligheten regelmässigt förlorar mot exploateringsintressen. Därför behövs en oberoende översyn av hur den offentliga natur- och kulturmiljövårdens organisation har förändrats sedan 1987 och hur graden av måluppfyllelse inom viktiga områden inom natur- och kulturmiljövården har utvecklats, och ideella organisationer ska beredas tillfälle att delta i arbetet.

Stockholm den 29 september 2005

Mikaela Valtersson (mp)